

НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯПОНОЗНАВЧОЇ ШКОЛИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

У статті йдеться про унікальну можливість розбудови в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» наукової сходознавчої школи.

Те, що поняття «науковий потенціал» та «японознавча школа» стали ключовими в назві даної статті, має під собою певний ґрунт, хоча і потенціал, і названа школа перебувають ще в зародковому стані. Проте, на нашу думку, цей зародок в академічному лоні НаУКМА здатний набути потенціалу рівня наукової школи. Як відомо, головною складовою будь-якої наукової школи є спроможність колективу фахівців проводити наукові дослідження, що є актуальними, оригінальними, результативними, визнаними і до того ж економічно необтяжливими.

Слід зазначити, що досі жодна інституція в Україні, окрім НаУКМА, ще не проявила себе в розбудові японознавчої наукової школи. Основною причиною є брак вищеназваної складової, котра, як уже згадувалось, є основоположною у створенні, функціонуванні та розвитку школи.

Скажемо наперед, що спроможність японознавців НаУКМА проводити актуальні, оригінальні й результативні дослідження вже доведено організацією та проведенням всеукраїнських

конференцій, круглих столів, семінарів, науковими публікаціями, захистом японознавчих курсових та дипломних проектів, науковими стажуваннями з японознавчої тематики в Японії, науковим керівництвом японознавчими дослідженнями тощо.

Відомо, що японознавча проблематика приваблює вчених багатьох країн світу. Ще й досі не зникає інтерес світової науки до визначення факторів, що спричинили таке явище, як японське економічне диво. Дослідниками обґрунтовано чимало причин економічного (управлінського), політичного, історичного, дипломатичного характеру японської специфіки. Проте навряд чи можна говорити про глибокі дослідження людського фактора через вивчення особливостей світосприйняття та світогляду японців. Розрізнені дослідження культури, релігій, філософських учень, історії Японії, психології японців тощо ускладнюють розкриття таких особливостей, що є основоположними у формуванні та функціонуванні соціуму будь-якої країни. Тобто йдеться про таке

соціальне явище, як *особистість*, а також стосунки між особистостями, визначальні для творення сім'ї, виробничих колективів, соціальних груп різних форм і суспільства в цілому.

Євро-американська соціологічна наука ще й досі чітко не визначила своєї позиції стосовно визнання/невизнання організації японського соціуму за різновид моделі для глобальної соціокультурної парадигми. Західна соціологічна наука, яка тяжіє до євроцентристських стереотипів, не здатна побачити «японську модель» з огляду на так звану японську специфіку, яка заважає (їм) сприйняти цю модель і підвести її під наявні європейські стандарти. До безперечних факторів «японської специфіки» вони відносять: патріархальні форми взаємин у сім'ях, виробничих колективах, групівшину на підприємствах, непорушну владу вертикаль управління, а також такі особливості характеру японців, як сором'язливість, невпевненість у собі, що особливо проявляються, коли вони контактують з іноземцями.

Слід зазначити, що японські соціологи, визнаючи ці та інші сентенції західних учених, прагнуть довести, що, по-перше, ця «японська специфіка» не може бути безумовною перешкодою на шляху визнання за модель системи організації японського суспільства, оскільки не існує країн без національних специфік. По-друге, європейські дослідники ще й досі не зрозуміли, на якому ґрунті базується ця специфіка, оскільки методологія європейських соціологічних досліджень обмежена християнськими догмами, на основі яких будується «культура провини та покарання», що за своїми моральними принципами та уявленнями про світосприйняття прямо протилежна японській «культурі скромності».

Отже, японська соціологічна наука пропонує свої форми ведення наукової дискусії для визначення критеріїв оцінки моральності *особистості* і, відповідно, оцінки дієздатності тих чи інших моделей соціокультурного устрою.

Для вирішення цього питання найважливішим, на думку японських соціологів, є уявлення про *особистість* з позиції внутрішнього світу людини і ставлення її до інших (людей) як до особистостей. Саме такий стереотип поведінки людини-особистості уможлиблює об'єктивно (толе-

рантно) сприймати речі та явища навколишнього середовища.

Таким чином, ретельне вивчення досвіду соціологічних досліджень японських вчених дає можливість не лише ознайомлюватися з їх методологією, а й критично оцінювати методи та результати досліджень соціологів європейської школи і, отже, враховувати досвід світової соціологічної науки у створенні української соціологічної школи.

Власне, ця ідея була основоположною у визначенні пріоритетного напрямку японознавчих досліджень Центру сходознавства нашого Університету. За основну тему, в рамках якої проводяться дослідження Центру, взято японську модель соціального устрою. Детальніше її представлено в таких темах:

1. Особливості структури японської моделі.
2. Джерела та специфіка формування японського суспільства.
3. Джерела породження та становлення державності Японії.
4. Роль релігійно-філософських учень у формуванні японського соціуму.
5. Японський тип свідомості.
6. Особистість в японській соціологічній науці.

Як було сказано вище, науковий потенціал японознавчої школи НаУКМА перебуває ще в зародковому стані, проте цей зародок, представлений студентами, аспірантами НаУКМА та інших інституцій України, учнями Києво-Могилянського колегіуму, вже здатний до опрацювання япономовних оригінальних джерел, спілкування з японськими вченими, участі в наукових конференціях з використанням японської мови тощо.

Колектив японознавців (переважна більшість яких належить НаУКМА) представлено діючими та майбутніми фахівцями таких галузей, як соціологія, філософія, культурологія, філологія, політологія, історія, комп'ютерні технології, релігієзнавство. Керівництво колективом здійснюється доктором філології та доцентом соціології. До цього слід додати, що наукове співробітництво Центру сходознавства з факультетом соціальних наук та соціальних технологій є також гарантом успіху. Отже, сприяння розвитку наукового потенціалу японознавчої школи може бути корисним для розбудови нашого Університету в цілому.

V. Rezanenko

SCIENTIFIC POTENTIAL OF NATIONAL UNIVERSITY «KYIV-MOHYLA ACADEMY» JAPANESE STUDIES SCHOOL

This article contains information about the unique possibility of creating scientific oriental studies school in National university «Kyiv-Mohyla Academy».